

Головною причиною виникнення тривожності у дітей вважається неправильне виховання та несприятливі стосунки дитини з батьками, особливо з матір'ю. Відторгнення, неприйняття матір'ю дитини викликає у неї тривогу через неможливість задоволення потреб у любові, пестощах та захисті. У цьому випадку виникає страх: дитина відчуває умовність материнської любові.

Отже, проаналізувавши наукову літературу можна назвати чинники, які впливають на виникнення страхів у молодших школярів [4]:

- наявність страхів у батьків, головним чином у матері;
- тривожність у відношенні з дитиною, надмірне збереження її від небезпеки і ізоляція від спілкування її з однолітками;
- надмірно рання раціоналізація відчуттів дитини, обумовлена надмірною принциповістю батьків або їх емоційним неприйняттям дітей;
- велика кількість заборон з боку батька тієї ж статі або повне надання свободи дитині батьком іншої статі, а також численні нереалізовані загрози всіх дорослих в сім'ї;
- відсутність можливості для ролевої ідентифікації з батьком тієї ж статі, переважно у хлопчиків, створюючи проблеми в спілкуванні з однолітками і невпевненість в собі;
- конфліктні відносини між батьками в сім'ї;
- психічні травми типу переляку, які загострюють вікову чутливість дітей до тих або інших страхів;
- психічне зараження страхами в процесі спілкування з однолітками і дорослими [4].

Література

1. Психология. Словарь / Под. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494с.
2. Захаров А. И. Дневные и ночные страхи у детей / Захаров А.И. – СПб, 2000.- 345с.
3. Шкала явной тревожности СМАС (адаптация А.М.Прихожан) / Диагностика эмоционально-нравственного развития. Ред. и сост. И.Б.Дерманова. – СПб., 2002. – С. 60-64.
4. Прихожан А. М. Тревожность у детей и подростков / Прихожан А.М. : Психологическая природа и возрастная динамика. - Москва – Воронеж, 2000.- С.12-28.

УДК 7:316.47:7.072.2:37-057.874.

ЮРЯК М. Ю., КАЧУР М. М.
Мукачівський державний університет

ХУДОЖНЯ КОМУНІКАЦІЯ У ЗМІСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

Важливою функцією мистецької навчальної діяльності є комунікативна, завдяки якій учні отримують можливість художнього полісуб'єктного спілкування [2, с. 18]. Це зумовлює вивчення однієї з найбільш актуальних у педагогіці мистецької освіти проблем – формування художньо-комунікативних умінь школярів, пов'язаних із процесуальним аспектом спілкування особистості з мистецтвом, розумінням смислу художнього твору, особистісним ставленням до мистецтва, що веде до ціннісного вибору, а через нього й до духовного зростання людини.

Відповідно до загальноприйнятого тлумачення, етимологія слова «комунікація» пов'язана з латинським *communicatio*, що у перекладі означає «повідомлення, передача», тобто спілкування, що ґрунтується на порозумінні. Науковий термін «комунікація» з'явився на початку ХХ століття у працях американського соціолога С. Кулі, який розглядав цей феномен як засіб спілкування між людьми, передачу в просторі та часі «всіх символів розуму». Однак, увага до комунікації була прикута ще за часів Стародавньої Греції, коли спілкування осмислювалося не тільки як необхідна умова розвитку людини, але й як шлях усвідомлення нових знань, відкриття істини. Прикладом того є погляди Сократа і Платона, де філософська рефлексія виступає у формі діалогу як інтелектуальної форми спілкування. Таким чином, вже з IV століття до н.е. у сократівських бесідах спостерігаємо теоретичне осмислення поняття комунікації як інтелектуального спілкування, засобу знаходження істини на основі моралі і справедливості, єдності мети, народження нового знання відносно предмету судження, взаємопроникнення і взаємодоповнення, перетворення суб'єктів взаємодії через співтворчість (Сократівські бесіди) [1, с. 49].

На думку науковців (М. Бахтін, В. Іванов, С. Кримський, М. Мокляк, В. Табачковський та ін.), комунікація перманентно має діяльнісний, діалогічний характер. Ці ж риси притаманні і спілкуванню. У психологічному словнику дефініція «спілкування» розуміється як складний багатоплановий процес виникнення та розвитку контактів між людьми, які з'являються під впливом потреб спільної діяльності. Складовими частинами спілкування є взаємодія, сприймання, розуміння іншої людини [3, с. 235].

Сучасна мистецька освіта зосереджує увагу на особливому виді комунікації – художньому, зі специфічною формою взаємодії її учасників. Художня комунікація розуміється вченими як механізм пізнання тієї інформації, яка «закодована» автором в творі мистецтва. Як відзначає О. Рудницька, мистецтво у своїй сутності само є спілкування, адже структура художнього твору передбачає контакт з реципієнтом, тому є діалогічною за своєю формою. Діалог, на думку дослідниці, об'єднує дві взаємозалежні його форми – міжособистісний і внутрішній – в єдине поняття «художнє спілкування», пов'язане з «утручанням свідомості в спонтанний потік естетичних переживань індивіда, зі своєрідною вербалізацією чуттєвого досвіду, його упорядкуванням та вираженням у певних словах та поняттях» [4, с. 63].

Комунікативні позиції музичного мистецтва займають визначальне місце серед усіх видів мистецтв. Специфіка музичного мистецтва виявляє потужний художньо-комунікативний потенціал завдяки унікальності, високому ступеню узагальненості музичної мови. Комунікативність музики – одна із специфічних її якостей, яка проявляється у здатності створити єдиний настрій, єдине поле, в якому люди мають можливість комунікувати – розуміти один одного, обмінюватися думками, почуттями, ділитися інформацією. Музика виступає концентрованою, художньо оформленою комунікацією, яка проявляється як в самому тексті музичних творів, так і у формах комунікування її суб'єктів.

Висновок: *художня комунікація*, як взаємодія з мистецтвом та через мистецтво, забезпечує передачу та усвідомлення найважливіших загальнокультурних цінностей, формування духовних потреб особистості; включає як сприйняття художнього твору, так і усвідомлення його цінності, розуміння історичної дійсності, культурологічного контексту, художньої мови твору; забезпечує внутрішню діалогову форму осягнення змісту мистецького твору, авторської ідеї, передбачає міжособистісне спілкування на теми мистецтва.

Література

1. Зайцева А. В. Методична система формування художньо-комунікативної культури майбутнього вчителя музики : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. – 528 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). К. : Освіта України, 2008. – 271 с.
3. Психологія : словарь / под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. М. : Политиздат, 1990. – 494 с.
4. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

УДК 37.064:316.362:373.3/5(043.2)

ЯРОВ Т. К.
Мукачівський державний університет

СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї ТА ШКОЛИ: ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА

Становлення української державності, інтеграція у європейське співтовариство, побудова демократичного суспільства передбачають орієнтацію на дитину, націю, пріоритети національної культури, визначають основні напрями реформування освітнього процесу. Втілення принципу гуманізації навчання і виховання має на меті взаємопроникнення сімейного і суспільного виховання з метою створення для кожного школяра єдиного освітнього середовища. Ця проблема є надзвичайно актуальною в контексті сьогодення, коли всі заклади освіти у зв'язку з пандемією коронавірусу перейшли на дистанційну форму навчання. Важливим став принцип не паралельності існування, а взаємопроникнення школи і сім'ї, цих двох важливих соціальних інститутів. Як показує практика, головним завданням на сьогодні є усунення бар'єру між школою і сім'єю, оскільки освітнє розвивальне середовище зараз створюється вдома.

В основі філософського розуміння взаємодії сім'ї та школи лежить судження про те, що за виховання дітей несуть відповідальність батьки, а всі інші соціальні інститути покликані допомагати, підтримувати, направляти їхню діяльність. Сучасні дослідження в галузі філософії, педагогіки, психології, соціології дозволяють стверджувати, що сім'я є домінуючим фактором та соціальною групою, які впливають на формування особистості.

Педагогічна спадщина гуманістів-просвітників наповнена цінними порадами щодо виховання дітей у родинах: Я. Коменського («Материнська школа»); Д.Локка («Думки про виховання»); Ж.-Ж. Руссо («Еміль, або про

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>